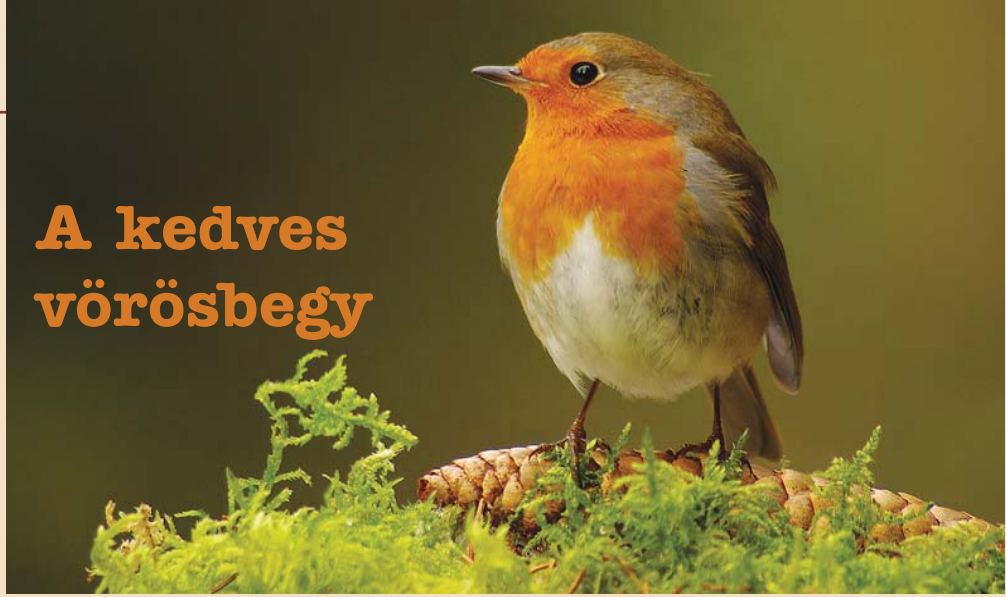

Mi emberek, hajlamosak vagyunk az állatokat különböző emberi tulajdonságokkal, jelzőkkel felruházni. Így lehet a róka ravasz, a bagoly okos, a kígyó gonosz, és még sorolhatnám. Bár sok esetben semmi valóság-alapja nincs ezeknek a kapcsolatoknak, mégis azt mondom, jól van ez így. Ha másért nem, hát azért, mert így talán könnyebb az embereket a természet-hez közelebb hozni, könnyebb annak lakóit velük megismertetni. Ez alkalommal a létező legkedvesebb állattal ismerkedünk meg, a vörösbeggyel.

Hatalmas fekete szemeivel, finoman gyöngyöző énekével mindenkit levezes a lábáról. Ráadásul nagyon ismert madár. Lássuk, hol és hogyan is él valójában a kedves vörösbegy!

A vörösbegy, más néven *Erithacus rubecula*, meglehetősen gyakori madár. Európa legészakibb területeit kivéve az egész kontinensen megtalálható. Ázsiában egészen Szibériáig él, és Észak-Afrika bizonyos területein is

A kedves vörösbegy

költ. Magyarországon a domb- és hegyvidékek erdőinek jellemző fészkelője. Ott van szinte minden patak völgyben, vízmosásban, de megtaláljuk a gazdag aljnövényzetű ártéri erdőkben is. Persze az urbanizáció őt sem kerülte el, és szinte valamennyi nagyobb városi parkban is megtalálja életfeltételeit. Ha ilyen helyeken kirándulunk tavasszal, lágyan szóló énekéről biztosan felismerjük.

Minden énekesmadár életében nagy szerepet játszik az ének. Ez nem egyfajta szórakozás számukra, hanem nagyon komoly eszköz a területfoglalásban. A vörösbegy is ekként hirdeti területének határait. Április környékén, amikor az erdőben felcsendül a vörösbegy éneke, már tudni lehet, hogy a hímek revírt foglaltak. A tojók ezután választják ki a számukra legideálisabb hímeket, és vele állnak párba. A

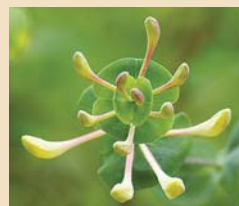
hím ebben az időszakban mással szinte nem is foglalkozik, csak a területét védi. A fészkeképítés a tojó feladata. A vörösbegy ezen a téren rendkívül alkalmazkodó madár. Szinte bárhol tud fészket építeni, a lényeg csak az, hogy a kíváncsi szemek elől rejtve legyen. Így fészkelhet egy a partoldalban lévő talajmélyedésben, vagy lelógó gyökök között, földön heverő fatörzs alatt, sűrű bokor tövében. Nagyon ritkán mesterséges fészkekodúban is költ, bár ez igazán nem jellemző rá. Az elkészült fészkekbe általában 6-7 tojás kerül. A tojó csak az utolsó tojás lerakása után kezd kotlani, ezért a fiókák két hét után, egyszerre kelnek ki. Ezt követően viszont megkezdődik a hajtás. A fiókák táplálásában már a hím is aktívan részt vesz. A kis vörösbegyek további két hét után elhagyják a fészket, de a családi kötelék ezzel nem sza-

Az illatozó jerikói lonc

Jerikó az egykori mesés Kelet központja. Civilizációnk egyik legrégebbi városát gazdagság, forgatag jellemezte. De hogyan is kapcsolódik ez ide? Ebben a cikkben legalább nevében megemlékezünk az ősi városról, hiszen olyan növényvel ismerkedünk meg, mely oly illatos, mint talán az egykori keleti fűszerpiacok. Mostani főszereplőnk: a jerikói lonc.

Növényünk (*Lonicera caprifolium*) melegkedvelő faj. Őshonosan valószínűleg csak az ország déli részén, a Mecsekben és a Villányi-hegységben él. Itt a botanikusok szerint melegebb korok tanújaként maradt fenn, úgy mondják, melegkori reliktum faj. Hazánk többi részén pedig, a feltételezések szerint, kertekből kivadult populációi élnek. De mindenhol a hamar fel-

melegedő, napsütötte, déli kitettséig oldalakat részesíti előnyben. Ezekben a részeken kúszik fel fára, cserjére, akár 5-10 m magasra is. Képes az egész tőnövényt beborítani. Idősödő, fás szárán a kéreg hosszanti irányba leválik, míg fiatal hajtásai csak gyengén szőrösek. Levelei ép szélűek, tojásdadok, a hajtáson keresztben átellenes állásban

kad meg. A rigófélékre (mert hogy a vörösbegy is az) általánosan jellemző e viselkedésforma. A fészket elhagyó fiókák a környéken bujkálnak, a szülők pedig még több napon keresztül etetik őket. Szinte minden apró rovart összeszednek. Legyen bogár, hernyó, pók, mind étlapra kerülhet. Az első fészkekaj önállósodása után a pár rendszerint második költésbe is kezd, a nyár első felében.

Talán a legérdekesebb dolog a vörösbeggel kapcsolatban, hogy az erdős területeken ő a leggyakoribb kakukk-gazda. A fészekparazita kakukk nagyon gyakran rejti tojását vörösbegyek fészkébe, akik aztán becsületesen fel is nevelik a mostohagyereket. Nem biztos, hogy mindenkinek szimpatikus az, amit a kakukk tesz, de ha a természet így rendelte, akkor ez így is van rendjén.

A vörösbegy vonuló madár, de nem megy messze, csupán a Földközi-tenger partvidékéig. Viszont minden télen találkozunk áttelelő egyedekkel is. Ezek általában északabbról ideérkező madarak. Ebben az időszakban az egyébként rowarevő vörösbegyek áttérnek a bogyófogyasztásra. Már

az őszi bodzatermést is kihasználják. Szívesen csipegetik a fekete szemeket. Rájár a téli madáretetőre is, ahol almát, állati zsiradékot eszik, vagy a más madarak által elhullajtott, törött napraforgószemeket szedegeti. Ilyenkor rendkívül bizalmasá is válhat, sokszor kézből is elfogadja a táplálékot.

A vörösbegy Magyarországon védett madár. Természetvédelmi értéke 2000 Ft. Igaz, hogy hazai több százezres állománya stabil, de azért érdemes odafigyelni rá. A madáretetőnél megfigyelt madár, vagy a patak mellett meghallgatott ének szép élmény lehet az egész családnak.

helyezkednek el. Felületüket vékony viaszréteg borítja, ezért hamvas hatást keltenek. Érdekessége, hogy a virágzat alatti néhány levélpár a válluknál összenőtt. A jerikói lonc igazán a május-júniusi virágzás ideje alatt látványos. Az egész lombfelületet elborítják gyönyörű, fehéres-rózsaszínes virágai, melyek erős illatukkal már

messziről felismerhetővé teszik a növényt. A virágok az összeforrt levelek tövében, körkörösén nőnek. A gyönyörű virágokból narancssárga színű, kerekded, bogyószerű termés fejlődik. Mint oly sok más, dekoratív növény termése, így a lonc is mérgező!

A jerikói lonc Magyarországon védett növény. Természetvédelmi értéke 2000 Ft. Gyűjteni nem is érdemes, mert rengeteg kertészeti változata ismert, amelyek közül mindenki kedvére válogathat. Őt hagyjuk meg az élőhelyén, hadd illatozzon továbbra is a napsütötte erdőszeleken.

KÉP ÉS SZÖVEG: VÖLGYI SÁNDOR

WWW.VOLGYISANDOR.EXTRA.HU

Gólyák nyomában Béda-Karapancsán

A Duna-Dráva Nemzeti Park Béda-Karapancsa Tájegysége a Duna magyarországi alsó szakaszának kiemelkedő értéket képviselő élőhelyeit foglalja magába. A program erre a különleges területre kalauzolja az érdeklődőket. A résztvevők először kenu-túrát tehetnek a Duna hullámtérén található varázslatos Külső-Béda mellékágon, majd a Fehér Gólya Múzeumban ismerhetik meg e gyönyörű madarak életét. Maximum létszám: 40 fő, egyéni turisták részére. Helyszín, időpont: Kölked, Fehér Gólya Múzeum, 9.00 óra. A program időtartama: 3 óra. Részvételi díj: 2-14 éves korig: 1900 Ft/fő, 14 éves kor felett: 2200 Ft/fő. Időpontok: augusztus 4., 11., 18. és 25.

Csillaghullás túra a Zselicben

A lakott területektől, városoktól távoli, világítás nélküli Zselici Csillagoségbolt-parkban olyan látvány tárul a túrázók elé, amilyen nemcsak Magyarországon, de egész Európában is ritka. Naplemente után, derült égbolt esetén az ismert csillagképek mellett a halványabb csillagok sokaságát és a Tejutat is lehet látni. A résztvevők csillagász segítségével ismerhetik meg az égbolt csodáit, és kis szerencséjével számos hullócsillagban is gyönyörködhetnek. A résztvevők távcsővel figyelhetik meg a szabad szemmel nem látható jelenségeket, és számtalan érdekes információt tudhatnak meg a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság természetvédelmi őrétől. A részvételhez előzetes jelentkezés szükséges (telefon: 30/405-4571). Helyszín, időpont: Zselic, a Gólya-völgyi tavaknál, Lipótfá és Bánya között az erdészeti út és az aszfaltút kereszteződésénél, augusztus 17-én 19 órakor. A túra 5-6 km hosszú, időtartama 3-4 óra. Részvételi díj: felnőtteknek 800 Ft/fő; 18 éves korig: 600 Ft/fő.

Nagynyáradi jelvénygyűjtő túra

A nagynyáradi egyike hazánk még fennmaradt kékfestő műhelyeinek. Munka már nem folyik benne, de megtekinthetők a régi eszközök, és a mester elbeszélésében megelevenednek a kékfestés munkafolyamatai. A műhely megtekintése után a résztvevők sétát tesznek a nagynyáradi Natura 2000 erdőben, ahol különböző korú és fajú (őshonos, tájidegen) erdőrészen áthaladva ismerkedhetnek meg az erdő élővilágával, s bepillanthatnak a mesterséges odúkat elfoglaló nagy pelék életébe. Helyszín, időpont: Nagynyárád, temető, augusztus 18-án 10 óra. A túra 4 km hosszú, időtartama: 4 óra. A részvételi díj: 500 forint fejenként.

Szarvasbögés Gemencen

A szarvasok násza az ősz jelképévé vált. A program résztvevői sötétedés után, a gemenci erdőben tett túra során kis szerencséjével meghallhatják az erdő királyainak hangját. Maximális csoportlétszám 25 fő, előzetes jelentkezés szükséges! A helyszínről és az időpontról a túra előtt néhány nappal kapnak értesítést a jelentkezők. A túra 5 km hosszú, időtartama: 2-3 óra. A részvételi díj: 500 Ft/fő. Részletek: www.ddnp.hu

Denevértúra Abaligeten

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, valamint a Pécsi Állatkert közös szervezésében megvalósuló esti program során a denevérek különleges és titkokkal körülfogott világát ismerhetik meg a látogatók szakavatott denevérkutató segítségével. Az Abaligeti-barlangnál hálóval befogott denevéreket lehet közelről megnézni, szemügyre véve a fajok egyedi jellemzőit is augusztus 25-én 20 órakor, ingyenesen.